

Les sources manuscrites de la théorie de la musique
(S. IX-XVI)

Catania, Biblioteche Riunite Civica
e Antonio Ursino Recupero (I-CATc)
D 39, f. 38r-39r

Transcription : Christian Meyer
(février 2006 – rév. nov. 2017)

38r

¹Species cantus sunt hee que sequuntur.

²Unus sonus. semitonus. Tonus. Semiditonus. Ditonus. Dyathesaron. Tritonus. Dyapente minus. Dyapente maius. Semitonus cum dyapente. Semiditonus cum dyapente. Ditonus cum dyapente et dyapasson.

³Unus sonus non est species cantus, tamen est principium, fons et origo omnium aliarum consonanciarum quia sicut unitas in numeris non est numerus, ita unus sonus non est species in cantu. ⁴Et dicitur de unus, una, unum quia reddet sive profert unum sonum, et est aggregacio duarum vocum in linea vel in spacio, ut dicimus *ut ut*, vel *re re* et sic de aliis.

⁵Semitonus est aggregacio duarum vocum ascendencium vel descendencium, ut dicimus *mi fa* vel *fa mi* et dicitur a semus, sema, semum, quasi tonus imperfectus et potest dici secunda minor.

⁶Tonus est aggregacio duarum vocum ascendencium vel descendencium ut dicimus *ut re*, vel *re mi*, vel *fa sol*, vel *sol la* et econverso et dicitur a tonando sive de sonando et potest dici secunda maior.

⁷Semiditonus est aggregacio trium vocum ascendencium *re mi fa* vel *mi fa sol* et quando est *re mi fa* tunc tertia intensa dicitur quia semitonus ponitur in acuciori parte, et quando *mi fa sol*, tunc

tercia remissa dicitur quia semitonus ponitur in graviori parte. Et est terciā minor et componitur a tono et semitono et derivatur ad intellectum predictum.

⁸Ditonus est aggregatio trium vocum ascendencium vel descendencium, ut dicimus *ut re mi* vel *fa sol la* et econverso, et dicitur a *dya* quod est duo et *tonus* quod sunt duo toni quia formantur a duobus tonis integris vel a duobus intervallis completis perfectis, et potest dici terciā maior.

⁹Dyathesaron est aggregatio quatuor vocum ascendencium vel descendencium ut dicimus *ut re mi fa*, vel *re mi fa sol*, vel *mi fa sol la* et econverso. ¹⁰Et quando dicimus *ut re mi fa* tunc intensa dyathesaron dicitur quia semitonus ponitur in acutiori parte et quando dicimus *mi fa sol*, tunc dyathesaron remissa dicitur quia semitonus ponitur | in graviori parte ¹¹et quando dicimus *re mi fa sol* tunc dyathesaron non est intensa neque remissa quia participat de intensum et remissum ab utraque parte et dicitur a *dya* quod est duo et *thesaron* quod est quatuor, quia fit de quatuor vocibus et componitur a duobus tonis et uno semitono, et est quarta minor.

¹²Tritonus est agregatio III^{or} vocum ascendencium vel descendencium, ut dicimus *fa sol la re mi* et econverso, et est quarta maior, et composita a tribus tonis integris, et dicitur a *tria* quod sunt tres et *tonus* quod sunt tres toni.

¹³Dyapente minus est aggregatio V vocum ascendencium vel descendencium, ut dicimus *mi fa sol la mi fa*, et formatur a duobus tonis cum duobus semitonis et dicitur a *dia* quod est duo et *pente* quod est quinque, que fit de quinque vocibus tantum, et est in numero dyapente et non in quantitate neque in consonantia.

¹⁴Dyapente minus non utitur in musica, et ideo *fa* contra *mi* non debet facere in speciebus perfectis. ¹⁵Ratio est quia illa dyapente non componitur a tribus tonis cum semitono.

¹⁶Diapente maius est agregatio quinque vocum ascendencium vel descendencium, videlicet *ut re mi fa sol* vel *re mi fa sol la* vel *mi fa sol la re mi* et quando dicimus *ut re mi fa sol*, tunc dyapente intensionem, et quando dicimus *re mi fa sol la* tunc dyapente neque

intensum neque remissum set participat de intensum et remissum.¹⁷ Quando dicimus *mi fa sol la re mi* tunc remissum dyapente est, quia semitonus ponitur in graviori parte.

¹⁸Semiditonus cum diapente est agregacio sex vocum ascendencium vel descendencium ut dicimus *mi fa sol la re mi fa*, et est sexta maior et remissa vel ex eadem minus et componitur a tribus tonis cum duobus semitonis.

¹⁹Tonus cum diapente est agregatio sex vocum ascendencium vel descendencium ut dicimus *ut re mi fa sol la* et econverso et componitur a quatuor tonis et uno semitonio et est sexta maior et participat de intensum et remissum quia semitonus non ponitur in medio, que apud antiquos musicos <vocatur> exaden maius.

39r

²⁰Dictonus cum dyapente est agregacio septem vocum ascendencium vel descendencium ut dicimus *re mi fa sol la re mi fa* et econverso, et componitur a quatuor tonis et duobus semitonis, que apud antiquos musicos vocatur eptaden minus.

²¹Dictonus cum diapente est agregacio VII vocum ascendencium vel descendencium, ut *re mi fa sol la re mi* et econverso, et componitur a quinque tonis et uno semitonio, et est VII^a maior, que apud antiquos musicos vocatur eptaden maius.

²²Dyapasson que corpus armoniacum vocatur est agregacio octo vocum ascendencium vel descendencium, ut dicimus *ut re mi fa sol la re mi fa* et econverso.²³ Et componitur a quinque tonis cum duobus semitonis minoribus et dicitur a *dia* quod est duo et *passon* quod est totum quia fit de omnibus vocibus vel consonanciis.

²⁴Est sciendum secundum Pictagoram quod omnis simplex consonantia infra dyapasson amplectitur et quicquid exterius est, reiteracio vocatur.